

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 2 och 11 § i lagen om vissa krav på asbestsanering, 48 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen samt arbetarskyddslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om vissa krav på asbestsanering, lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen samt arbetarskyddslagen ändras.

Genom förslaget ska ändringarna i EU:s asbestdirektiv genomföras.

Enligt propositionen ska den förhandsanmälan som ska göras till myndigheten om asbestsanering utöver de uppgifter som för närvarande ska anmälas också innehålla uppgifter om den utbildning som arbetstagaren genomgått och om intyg över särskild undervisning och handledning. Därutöver ska förutsättningarna för utlämnande av uppgifter ur den offentliga informationstjänsten i registret över tillstånd för asbestsanering ändras så att de bättre överensstämmer med EU:s dataskyddsförordning.

Det föreslås att förutsättningarna för den yrkeskompetens som krävs av asbestsanerare preciseras av nationella orsaker. Det föreslås att regionförvaltningsverket ska vara den instans som erkänner yrkeskompetens som erhållits genom utbildning i en annan EU- eller EES-medlemsstat.

Det föreslås att arbetarskyddslagen ändras så att bestämmelserna om yrkeskompetens i fråga om vissa uppgifter som huvudsakligen hänför sig till byggnadsarbete lyfts upp till lagnivå på det sätt som grundlagen förutsätter. Det föreslås att regionförvaltningsverket ska vara den instans som erkänner yrkeskompetens. Ändringarna är av författningsteknisk natur och påverkar inte innehållet i yrkeskompetenskraven.

Det föreslås att det i arbetarskyddslagen tas in bemyndiganden att utfärda förordning som hänför sig till revideringen av statsrådets förordning om säkerheten vid byggarbeten.

De bestämmelser i lagen om vissa krav på asbestsanering samt lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen som hänför sig till genomförandet av asbestdirektivet avses träda i kraft den 21 december 2025. De övriga bestämmelserna avses träda i kraft den 1 januari 2026.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	4
1.2.1 Beredningen av EU-rättsakten.....	4
1.2.2 Beredningen av regeringens proposition	4
2 EU-rättsaktens målsättningar och övriga målsättningar samt huvudsakliga innehåll	4
3 Nuläge och bedömning av nuläget	5
4 Förslagen och deras konsekvenser	7
4.1 De viktigaste förslagen	7
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	8
4.3 Proportionalitetsprövning av den föreslagna yrkesregleringen	9
4.3.1 Allmänt	9
4.3.2 Asbestsanerare	10
4.3.3 Kranförare.....	10
4.3.4 Dykare som utför byggarbeten	11
4.3.5 Sammandrag	11
5 Alternativa handlingsvägar.....	12
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	12
5.2 Handlingsmodeller som används eller planeras i andra medlemsstater	12
6 Remissvar	12
7 Specialmotivering.....	14
7.1 Lagen om vissa krav på asbestsanering	14
7.2 Lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen	18
7.3 Arbetarskyddslagen	19
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	23
9 Ikraftträdande	23
10 Förhållande till andra propositioner	23
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	23
LAGFÖRSLAG.....	27
Lag om ändring av 2 och 11 § i lagen om vissa krav på asbestsanering	27
Lag om ändring av 48 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen	28
Lag om ändring av arbetarskyddslagen	29
BILAGA.....	31
PARALLELLTEXTER.....	31
Lag om ändring av 2 och 11 § i lagen om vissa krav på asbestsanering	31
Lag om ändring av 48 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen	33
Lag om ändring av arbetarskyddslagen	34

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Europaparlamentet och rådet har utfärdat ett direktiv 2009/148/EG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet (nedan *asbestdirektivet*).

Asbestdirektivet har ändrats genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2668 (nedan *ändringsdirektivet*) som utfärdades den 22 november 2023. Ändringsdirektivet ska med vissa undantag sättas i kraft nationellt senast den 21 december 2025. I ändringsdirektivet har den senaste vetenskapliga och teknologiska utvecklingen inom branschen beaktats och det har föreskrivits närmare om åtgärder för att skydda arbetstagarna mot exponering för asbest. Det nationella genomförandet av ändringsdirektivet sker huvudsakligen genom en ändring av statsrådets förordning om säkerheten vid asbestarbeten (798/2015, nedan *förordningen om asbestarbete*), men en del av de krav som ställs enligt direktivet förutsätter reglering på lagnivå.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ska statens regionförvaltning reformeras. Detta innebär att tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifterna koncentreras till ett nytt sektorsövergripande ämbetsverk, där ett verksamhetsområde är arbetarskydd. Regeringens proposition som gäller ämbetsverket (RP 13/2025 rd) lämnades till riksdagen den 13 mars 2025. Arbetarskyddet vid det nya ämbetsverket omfattar också erkännande av vissa examina som avlagts i en annan EU- eller EES-stat som yrkeskompetens i Finland. I lagen om vissa krav på asbestsanering finns för närvarande inga exakta bestämmelser om vilken myndighet som är behörig att i Finland erkänna en examen som en asbestsanerare avlagt utomlands. Samtidigt är det motiverat att precisera villkoren för den yrkeskompetens som krävs av asbestsanerare.

I bestämmelser i olika statsrådsförordningar som preciserar arbetarskyddslagen (738/2002) och som gäller olika branscher föreskrivs det för närvarande utöver om asbestsanerare om vissa andra uppgifter som förutsätter särskild yrkeskompetens. Gemensamt för dem är att uppgifterna är förenade med särskilda kompetenskrav med tanke på arbetarskyddet. När bestämmelserna förutsätter särskild kompetens som visats genom utbildning eller examen, får arbete utföras endast av en person som uppfyller de yrkeskompetenskrav som ställs. Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. De yrkeskompetenskrav som grundar sig på lagstiftning hänför sig till rätten enligt 18 § 1 mom. i grundlagen att fritt välja arbete och yrke, och därför bör bestämmelserna om yrkeskompetens utfärdas på vanlig lagnivå i stället för genom förordning.

Statsrådets förordning om säkerheten vid byggarbeten (205/2009, nedan *byggarbetsförordningen*) trädde i kraft 2009. Social- och hälsovårdsministeriet har utrett hur tidsenlig lagstiftningen om säkerheten vid byggarbeten är och vilka utvecklingsbehov det finns. Utifrån responsen från arbetarskyddsmyndigheterna, arbetsmarknadsorganisationerna och andra intressentgrupper har det visat sig nödvändigt att gå igenom bestämmelserna och göra ändringar. Avsikten är att den reviderade byggarbetsförordningen ska utfärdas 2026. Revideringen av byggarbetsförordningen förutsätter att vissa bestämmelser om bemyndigande att utfärda förordning som ingår i arbetarskyddslagen preciseras och att behövliga nya bestämmelser fogas till lagen.

1.2 Beredning

1.2.1 Beredningen av EU-rättsakten

Europeiska kommissionen lade den 28 september 2022 fram ett förslag (COM (2022) 489 final) till ändring av asbestdirektivet. Det centrala innehållet i förslaget var att sänka det bindande gränsvärdet för arbetsrelaterad exponering till en tiondel av det gällande gränsvärdet. Rådet stödde kommissionens förslag till gränsvärde i den allmänna riktlinje som godkändes den 8 december 2022. Europaparlamentet lade fram ett stort antal förslag till ändringar och tillägg till förslaget. I en del av dem nåddes samförstånd genom trepartsförhandlingar. Direktivet antogs och det publicerades i Europeiska unionens officiella tidning den 30 november 2023.

Förslaget till ändringsdirektiv har delgetts riksdagen genom en E-skrivelse (E 126/2022 rd) och en kompletterande E-skrivelse (EJ 2/2023 vp).

1.2.2 Beredningen av regeringens proposition

Den föreslagna lagstiftningen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Under beredningen har företrädare för undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen, Byggnadsindustrin RT rf, Teknologiateollisuus ry, Infra rf, LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry, Byggnadsförbundet rf, Industrifacket rf, Fackförbundet Pro rf, Suomen Asbesti- ja Pölyseura ry, Liitto SAP ry, Outokumpu Oyj, regionförvaltningsverkets ansvarsområde för arbetarskyddet och Arbetshälsoinstitutet hörts. Det nätverk av experter som deltog i beredningen sammanträdde flera gånger och behandlade alla förslag.

Lagutkastet har varit på remiss under tiden 19 mars–30 april 2025. Utlåtande begärdes av 77 olika remissinstanser, och det har också varit möjligt för andra att yttra sig om utkastet som fanns på webbplatsen utlåtande.fi. Utlåtanden lämnades av 35 remissinstanser. Remissvaren och övrigt beredningsunderlag finns på adressen <https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt> med identifieringskoden STM104:00/2024.

Utkastet till proposition har behandlats i trepartsdelegationen för beredning av arbetarskyddsbestämmelser den 16 maj 2025.

2 EU-rättsaktens målsättningar och övriga målsättningar samt huvudsakliga innehåll

Syftet med asbestdirektivet är att skydda arbetstagarna mot hälsorisker som uppstår eller kan uppstå vid exponering för asbest på arbetsplatsen, inbegripet förebyggande av sådana risker. I ändringsdirektivet föreskrivs bland annat om ett skärpt gränsvärde för exponering, mätmetoder, utlämnande av uppgifter om aktörer som utför asbestsanering samt utbildning för asbestsanerare. Det nationella genomförandet av asbestdirektivet sker huvudsakligen genom en ändring av förordningen om asbestarbete, men genomförandet av vissa direktivbestämmelser förutsätter ändringar på lagnivå.

I artikel 1.12 och bilaga I a i ändringsdirektivet föreskrivs det att arbetstagarna ska få ett bevis på genomgången utbildning som innehåller specifika uppgifter. I Finland har artiklar som gäller utbildning i olika arbetarskyddsdirektiv genomförts genom bestämmelser om särskild undervisning och handledning som arbetsgivaren ger sina arbetstagare, och avsikten är att detta förfarande ska tillämpas också vid genomförandet av ändringsdirektivet. Enligt ändringsdirektivet ska beviset också utgöra en del av den myndighetsbehandling som gäller

asbestsanering. Enligt artikel 1.4 i ändringsdirektivet ska den förhandsanmälan om asbestrivningsarbete som ska lämnas till myndigheten innehålla en beskrivning av bl.a. antalet arbetstagare, en förteckning över de arbetstagare som kommer att arbeta på den berörda platsen, arbetstagarnas individuella utbildningsbevis. Det är ett nytt krav att bevis ska lämnas till myndigheten. Syftet med förhandsanmälan är att möjliggöra myndighetstillsyn över objekt som är föremål för asbestsanering.

Enligt artikel 1.13 i ändringsdirektivet ska medlemsstaterna göra en förteckning över företag som har erhållit ett tillstånd av myndigheten allmänt tillgänglig i enlighet med nationell rätt och praxis. Syftet med den offentliga informationstjänsten är att underlätta tillgången till information så att aktörer som låter utföra asbestsanering har möjlighet att säkerställa att en aktör som tillhandahåller tjänster för dem har ett giltigt myndighetstillstånd för asbestsanering. Kravet på en offentlig informationstjänst är nytt i direktivet, men nationellt har det i Finland redan i lagen om vissa krav på asbestsanering (684/2015) föreskrivits om utlämnande av behövliga uppgifter via den offentliga informationstjänsten.

Syftet med de förslag som gäller yrkeskompetens som krävs för vissa arbetsuppgifter inom arbetarskyddet och erkännandet av yrkeskompetens är att till behövliga delar, så som förutsätts i grundlagen, lyfta upp bestämmelserna till lagnivå samt att precisera innehållet i yrkeskompetenskraven så att det bättre motsvarar begreppet reglerat yrke.

3 Nuläge och bedömning av nuläget

Asbest är en allmän beteckning för vissa silikatmineral med fiberstruktur, som på grund av sina många goda egenskaper under årtionden användes bl.a. i byggmaterial. Asbestmineral förekommer också i Finlands mark- och berggrund.

Alla typer av asbest är mycket farliga för människors hälsa. Asbestfibrer kan komma in i lungorna eller till andra ställen i kroppen via inandningsluften och kan förorsaka asbestos eller sätta i gång processer som leder till lungcancer eller andra sjukdomar. Asbestfibrerna är biologiskt olösliga och försvinner inte från kroppen med hjälp av normala skyddsmekanismer. Det kan dröja flera år, rentav årtionden, från asbestexponering till dess att de första sjukdomssymtomen visar sig. Det finns ingen trygg miniminivå för exponering. Ju längre exponeringen är desto större är risken att bli sjuk. Asbest är fortfarande den kemiska exponering som orsakar mest arbetsrelaterade sjukdomar och förtida dödsfall i Finland.

Asbestarbete regleras noggrant på grund av att asbest är farligt. Asbestarbete har reglerats på EU-nivå sedan 1983 (rådets direktiv 83/477/EEG) och efter det har regleringen gradvis skärpts. I Finland är asbestsanering en näring som är beroende av tillstånd och förutsättningarna för den regleras i lagen om vissa krav på asbestsanering. I den lagen föreskrivs det förutom om tillståndsvillkoren bl.a. om yrkeskompetens för asbestsanerare och tillstånd för asbestsanering samt om de register som ska föras över dessa. I förordningen om asbestarbete föreskrivs närmare om säkerhetskraven för asbestarbete. I förordningen föreskrivs bl.a. om bedömning av exponering, bindande gränsvärden och kontroll av exponering, användning av arbetsredskap samt särskild undervisning och handledning.

I 10 § i grundlagen föreskrivs det om skydd för privatlivet. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas enligt paragrafens 1 mom. genom lag. Bestämmelserna om den förhandsanmälan om asbestrivningsarbete som ska göras till myndigheten grundar sig på artikel 4.3 i asbestdirektivet. Den punkten i direktivet har genomförts nationellt i fråga om 6 § i förordningen om asbestarbete och behandling av personuppgifter genom bestämmelserna i 48 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen

(44/2006, nedan *arbetarskyddstillsynslagen*). Enligt 48 § 2 mom. i arbetarskyddstillsynslagen ska det i förhandsanmälan om asbestrivningsarbete lämnas uppgifter om fysiska personer, vilket innebär att det är fråga om behandling av personuppgifter. Det som är nytt i ändringsdirektivet att det i förhandsanmälan krävs uppgifter om intyg över särskild undervisning och handledning som arbetsgivaren tillhandahåller sina anställda i kombination med personens namn är också behandling av personuppgifter. Eftersom det enligt ändringsdirektivet förutsätts att förhandsanmälan om asbestrivningsarbete ska innehålla nya personuppgifter, bör 48 § 2 mom. i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen ändras till denna del.

Enligt artikel 1.13 i ändringsdirektivet ska medlemsstaterna göra en förteckning över företag som har erhållit ett tillstånd allmänt tillgänglig i enlighet med nationell rätt och praxis. Den offentliga informationstjänsten som gäller innehavare av tillstånd för asbestsanering som avses i 11 § i den gällande lagen om vissa krav på asbestsanering uppfyller i princip kraven i artikeln i fråga. På nationell nivå förutsätter utlämnandet av uppgifter dock tillståndshavarens samtycke, vilket inte har ansetts vara en ändamålsenlig behandlingsgrund för personuppgifter när en myndighet är personuppgiftsansvarig. Av denna anledning bör samtycke, som för närvarande utgör behandlingsgrund för personuppgifter, ersättas med bestämmelser om att utlämnandet av uppgifter ska vara en lagstadgad uppgift för myndigheten. Samtidigt föreslås att bestämmelserna om den offentliga informationstjänsten preciseras även för andra så att de bättre motsvarar principerna för behandling av personuppgifter.

Det krävs särskild yrkeskompetens av asbestsanerare. Enligt 3 § 1 mom. 1 punkten i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015) avses med reglerat yrke en tjänst eller uppgift där specifika i lagstiftningen föreskrivna yrkeskvalifikationer krävs av den som tillträder eller utövar tjänsten eller uppgiften. Enligt 2 § 2 mom. i lagen om vissa krav på asbestsanering är behörighetskravet för asbestsanerare lämplig yrkesexamen eller en del av examen. I praktiken har som lämplig examen endast godkänts den valfria examensdelen Asbestarbeten som hör till yrkesexamen inom husbyggnadsbranschen. Paragrafen behöver preciseras så att den bättre motsvarar begreppet reglerat yrke och tillämpningspraxis.

Enligt 2 § 3 mom. i lagen om vissa krav på asbestsanering finns bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationer som förvärvats i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Enligt 4 § 1 mom. i den lagen fattar Utbildningsstyrelsen, om inte annat föreskrivs någon annanstans, beslut om den behörighet för reglerade yrken som bevis på formella kvalifikationer medför. I lagen om asbestsanering regleras inte för närvarande exakt om vilken myndighet som är behörig att erkänna en asbestsanerares yrkeskompetens. I praktiken har uppgiften skötts av ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland. Ansvarsområdet har enligt 11 § i lagen till uppgift att föra register över personer som är behöriga att utföra asbestsanering. Det är nödvändigt att ändra lagen så att den behöriga myndigheten framgår exakt av lagen.

I bestämmelser i olika statsrådsförfordningar som preciserar arbetarskyddslagen och som gäller olika branscher föreskrivs det utöver om asbestsanerare även om vissa andra uppgifter som förutsätter särskild yrkeskompetens. Sådana uppgifter är förare av mobilkranar, lastkranar och tornkranar om vilka det bestäms i statsrådets förfordning om säker användning och besiktning av arbetsutrustning (403/2008). Bestämmelser om yrkeskompetenskrav för förare av hamnkranar och däcksmaskiner finns i statsrådets förfordning om arbetarskydd vid lastning och lossning av fartyg (633/2004). I statsrådets förfordning om kompetenskrav och säkerhetsplan för

dykare som utför byggarbeten (1088/2011) föreskrivs om särskilda yrkeskompetenskrav för dykare.

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. De krav på yrkeskompetens som grundar sig på lagstiftning hänför sig till rätten enligt 18 § 1 mom. i grundlagen att fritt välja arbete och yrke, och därför bör bestämmelserna om yrkeskompetens utfärdas på vanlig lagnivå i stället för genom förordning. Kravet på noggrann avgränsning och exakthet i lagstiftningen sträcker sig också till yrkeskompetenskraven, som begränsar möjligheten att arbeta eller utöva yrke. Av denna anledning är det nödvändigt att ändra arbetarskyddslagen genom att på lagnivå föreskriva om de grundläggande kraven på yrkeskompetens.

Varken i ovan nämnda statsrådsförordningar eller någon annanstans i lagstiftningen om uppgifterna eller verksamhetsområdena för ansvarsområdena för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverket regleras för närvarande inte i tillräcklig utsträckning om vilken myndighet som är behörig att erkänna yrkeskompetensen i fråga, om utbildningen har slutförts i en annan EU- eller EES-stat. I praktiken har uppgifterna skötts av ansvarsområdena för arbetarskyddet vid olika regionförvaltningsverk. Det är nödvändigt att även revidera arbetarskyddslagen så att den myndighet som är behörig att erkänna yrkeskompetens framgår exakt av lagen.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Enligt propositionen föreslås att den förhandsanmälan om asbestsanering som ska göras till myndigheten ska innehålla uppgifter om den utbildning som arbetstagarna genomgått och om datum för intyget över särskild undervisning och handledning. Det föreslås att förutsättningarna för utlämnande av uppgifter från den offentliga informationstjänsten för registret över tillstånd för asbestsanering ska ändras så att de harmoniseras med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (nedan *dataskyddsförordningen*) så, att utlämnande av uppgifter inte längre ska basera sig på personens samtycke utan att det i lag ska föreskrivas att det är myndighetens uppgift.

Det föreslås att regionförvaltningsverket utses till den myndighet som erkänner en asbestsanerare yrkeskompetens som erhållits genom utbildning i en annan EU- eller EES-stat. Samtidigt är det nödvändigt att precisera det yrkeskompetenskrav som förutsätts av asbestsanerare så att det bättre motsvarar begreppet reglerat yrke och tillämpningspraxis för bestämmelsen.

Det föreslås att arbetarskyddslagen ändras så att de grundläggande kraven på yrkeskompetens i fråga om vissa andra arbetsuppgifter samlas i lagen. Bestämmelser om dessa krav finns för närvarande i statsrådsförordningar. Enligt förslaget ska yrkeskompetenskraven preciseras så att de bättre motsvarar begreppet reglerat yrke. Det föreslås att regionförvaltningsverket utses till den myndighet som erkänner yrkeskompetens som erhållits genom utbildning i en annan EU- eller EES-stat också för dessa yrken.

Det föreslås inga ändringar i de olika innehållsmässiga kraven på yrkeskompetens, utan förslagen är författningstekniska till sin natur.

Samtidigt föreslås att det i arbetarskyddslagen tas in en bestämmelse om utnämning av en säkerhetskoordinator för gemensamma byggarbetsplatser samt bemyndiganden att utfärda förordning som hänför sig till revideringen av byggarbetsförordningen.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Konsekvenserna av de föreslagna bestämmelserna om asbestsanering berör företag som utför asbestsanering och deras anställda. År 2024 fanns det 374 giltiga tillstånd för asbestsanering. I praktiken är det endast få företag som har tillstånd för asbestsanering som endast utför asbestsaneringsarbete. Merparten av tillståndshavarna är företag och endast ett fåtal tillstånd har beviljats fysiska personer som är enskilda näringsidkare. Det görs cirka 10 000 förhandsanmälningar om asbestrivningsarbete till arbetarskyddsmyndigheten per år.

Enligt regionförvaltningsverkets uppskattning är de företag som utför asbestsanering i huvudsak små företag som vanligen sysselsätter 1–5 arbetstagare. Det har införts ca 6 800 personer i registret över personer som är behöriga för asbestsaneringsarbete. I registret har antecknats alla arbetstagare som anmälts under den tid registret funnits, men i praktiken utför många asbestarbete endast sällan och av denna anledning är antalet personer som faktiskt utför asbestsanering avsevärt lägre. År 2022 hade exempelvis cirka 80 företag anmält endast färre än 700 asbestsanerare till registret över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom (ASA-registret).

Eftersom de föreslagna ändringarna i förhandsanmälan om asbestrivningsarbete är ringa, bedöms förslaget inte medföra några väsentliga ekonomiska merkostnader för företagen som administrativ börda.

För arbetarskyddsmyndigheten innebär förslagen som en engångsuppgift en smärre teknisk uppdatering av förhandsanmälningsblanketten för asbestrivningsarbete samt en teknisk bearbetning av verksamheten i sökfälten i den offentliga informationstjänsten i registret över tillstånd för asbestrivning. Enligt informationen vid beredningen har dessa uppgifter ringa konsekvenser för myndigheternas verksamhet.

De övriga konsekvenserna av ändringsdirektivet har bedömts i samband med förordningen om asbestarbete, genom vilken direktivet genomförs till övriga delar.

De ändringar som föreslås i den offentliga informationstjänsten i registret över tillstånd för asbestsanering innebär i praktiken inga ändringar i fråga om behandlingen av personuppgifter. Den offentliga informationstjänsten för tillståndshavare innehåller huvudsakligen uppgifter om juridiska personer och det är således fråga om andra personuppgifter än sådana som avses i dataskyddsförordningen. Under den gällande regleringen har det inte förekommit några situationer där myndigheten inte har fått samtycke till att de uppgifter som avses i lag offentliggörs via informationstjänsten. Konsekvenserna i fråga om dataskyddet blir således ringa. Genom att bestämmelser om grunden för behandling av personuppgifter fogas till lagstiftningen harmoniseras regleringen med kraven i dataskyddsförordningen.

De föreslagna bestämmelserna om yrkeskompetens och erkännandet av yrkeskompetens är huvudsakligen författningstekniska. Yrkeskompetenskraven motsvarar innehållsmässigt kraven i gällande lagstiftning. Av denna anledning har de förslag som gäller yrkeskompetens inte några väsentliga konsekvenser för arbetstagarna eller arbetarskyddsmyndigheten. Ställningen för personer som redan har yrkeskompetens kommer att beaktas genom att det i övergångsbestämmelsen ska föreskrivas om den behörighet som följer av yrkeskompetens som förvärvats innan lagen trädde i kraft.

4.3 Proportionalitetsprövning av den föreslagna yrkesregleringen

Enligt statsrådets förordning om proportionalitetsprövning före antagandet av reglering av yrken (376/2020, nedan *förordningen om proportionalitetsprövning*) förutsätts att det utförs en bedömning av proportionaliteten i bestämmelser och att förklaringar åtföljer bestämmelserna före införande av nya eller ändring av befintliga lagar, förordningar eller myndighetsföreskrifter som begränsar tillträdet till, utövandet av, eller någon form för utövandet av reglerade yrken. Det ministerium som svarar för beredningen av yrkesregleringen inom förvaltningsområdet ska underrätta kommissionen om de motiveringar med stöd av vilka ny eller ändrad reglering som bedömts i enlighet med förordningen anses vara motiverad och proportionell. Bestämmelserna i förordningen om proportionalitetsprövning grundar sig på kraven enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/958 om proportionalitetsprövning före antagandet av ny reglering av yrken.

Förordningen om proportionalitetsprövning förutsätter att yrkesregleringen kan motiveras med mål av allmänt samhällsintresse. Den myndighet som svarar för beredningen av regleringen ska särskilt beakta om bestämmelser som gäller detta är objektivt motiverade med hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa, eller av sådan hänsyn till allmänintresset som avses i artikel 6.2 i direktivet om proportionalitetsprövning före antagandet av ny reglering av yrken. Med hänsyn till allmänintresset avses i direktivet skydd bl.a. för arbetstagare och andra tjänstemottagare.

Yrkesregleringen ska även vara proportionell. Vid beredningen av lagstiftning som gäller reglerade yrken ska myndigheten säkerställa att bestämmelserna är ägnade att säkerställa att det uppsatta målet nås och inte överskrider vad som är nödvändigt för att nå målet.

4.3.1 Allmänt

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen ska det allmänna sörja för skyddet av arbetskraften. Vissa arbetsuppgifter eller användning av arbetsredskap är förenade med så stora risker för arbetstagare och andra personer inom arbetets verksamhetsområde att det kan anses motiverat att förutsätta yrkeskompetens för att säkerheten i arbetet ska kunna garanteras. Det som är gemensamt för bestämmelserna om yrkeskompetens i lagen om vissa krav på asbestsanering och arbetarskyddslagen är att uppgifterna är förenade med särskilda kompetenskrav med tanke på säkerställandet av arbetarskyddet. Att bestämmelser om yrkeskompetenskrav utfärdas på lagnivå har en positiv effekt på målet av allmänt intresse för arbetarskyddet. De föreslagna yrkeskompetenskraven baserar sig på faktiska och avgörande kompetenskrav som gäller utförandet av arbetsuppgifterna i fråga och som är nödvändiga för att skydda liv och hälsa för arbetstagare samt även andra inom arbetets verksamhetsområde.

Det finns ingen bindande internationell lagstiftning eller EU-lagstiftning om den föreslagna yrkeskompetensen. Asbestdirektivet innehåller krav som gäller utbildning av arbetstagare, men det är inte fråga om reglering av yrkeskompetens.

I och med förslaget ska i arbetarskyddslagen de grundläggande bestämmelser om yrkeskompetens för vissa arbetarskyddsuppgifter samlas som för närvarande finns i statsrådsförordningar. Det föreslås inga innehållsmässiga ändringar i de egentliga yrkeskompetenskraven. Detsamma föreslås gälla yrkeskompetenskraven för asbestsanerare, varom föreskrivs i lagen om vissa krav på asbestsanering. Genom detta förslag ändras således inte nuläget för regleringen nämnvärt.

4.3.2 Asbestsanerare

Det finns redan för närvarande bestämmelser på lagnivå om yrkeskompetens för asbestsanerare. I den ändring som nu föreslås definieras området för yrkesexamen på lagnivå, och avsikten är att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om den tillämpliga benämningen på yrkesexamen och examensdelen. Ändringen är författningsteknisk. Dessutom föreslås att det i lag ska föreskrivas om behörigheten för den myndighet som erkänner examen.

Asbestarbete regleras noggrant på grund av att asbest är farligt. Asbestsanering har reglerats på EU-nivå sedan 1983 och efter det har regleringen gradvis skärpts. Alla typer av asbest är mycket farliga för människans hälsa. Asbestfibrer kan komma in i lungorna eller till något annat ställe i kroppen via inandningsluften och inleda en process som kan leda till allvarliga sjukdomar. Asbestfibrerna är biologiskt olösliga och försvinner inte från kroppen med hjälp av kroppens normala skyddsmekanismer. Det kan dröja flera år, rentav årtionden, från asbestexponering till dess att de första sjukdomssymtomen visar sig. Det finns ingen trygg miniminivå för exponering. Ju större den kumulerade exponeringen är desto större är risken att bli sjuk. År 2022 anmäldes drygt 1 000 personer i byggbranschen till registret över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom (ASA-registret) och drygt 600 personer av dessa var asbestsanerare. Det görs cirka 10 000 förhandsanmälningar om asbestrivningsobjekt till myndigheten per år.

Asbestsanering är krävande specialarbete. Bakgrunden till yrkeskompetenskravet är målet att säkerställa att endast sådana arbetstagare som har genomgått lämplig utbildning anlitas för asbestsanering. Detta bidrar till ett säkert utförande av asbestsanering och säkerställer för sin del också att andra personer inom asbestsaneringens verkningsområde inte utsätts för asbestfibrer. Yrkeskompetenskravet har ett mål av allmänt intresse.

4.3.3 Kranförare

Byggarbetsplatser som alla föreslagna ändringar huvudsakligen hänför sig till är redan i regel olycks- och riskfyllda verksamhetsmiljöer. Detsamma kan konstateras i fråga om lyftarbeten på hamnområden. Syftet med bestämmelserna om yrkeskompetens för personer som manövrerar kranar är att säkerställa att vissa delområden av lyftarbetet genomförs på ett säkert sätt. De kranförare som används på byggarbetsplatser och i hamnar ska vara yrkeskunniga för att säkerheten i arbetet ska kunna säkerställas. Manövrering av kranar förutsätter särskild yrkesskicklighet av föraren och avsaknad av yrkesskicklighet ökar risken för att exempelvis kranens last töms ovanför andra arbetstagare eller personer inom arbetets verkningsområde. De kranar som avses i propositionen är sådana farliga maskiner som avses i 43 § i arbetarskyddslagen och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den och för vilka idriftagningsbesiktning endast får utföras av ett sakkunnigorgan som har konstaterats kompetent för sådana.

Med undantag för kranar som används i hamnar ska yrkeskompetenskraven emellertid inte gälla alla kranar, utan avsikten är att tillämpningen av yrkeskompetenskravet för kranförare kommer att begränsas genom en statsrådsförordning som ska utfärdas med stöd av lagen. Enligt förslaget ska begränsningarna i praktiken gälla kranarnas användningsändamål eller tekniska egenskaper, såsom lastmoment eller lyftkapacitet, och begränsningarna ska motsvara nuläget. För kravet på proportionalitet i lagstiftningen talar dessutom det faktum att yrkeskompetens ska kunna förvärfvas också med alternativa metoder. Enligt förslaget ska regionförvaltningsverket kunna bevilja dispens för en enskild arbetsplats, om personen i fråga inte har föreskriven yrkeskompetens. Varje år beviljas några tiotal sådana dispenser.

4.3.4 Dykare som utför byggarbeten

Också arbetsuppgifterna för dykare som utför byggarbeten är förenade med ett accentuerat krav på arbetarskydd. Inom dykbranschen har det funnits särskilda säkerhetsbestämmelser alltsedan 1970-talet. I regel kräver byggarbeten som utförs under vatten redan särskild yrkesskicklighet, och där ska man utöver dykning också kunna saker som hänför sig till byggarbeten. Utan lämplig utbildning är det inte möjligt att utföra arbetet på ett säkert sätt. Yrkeskompetenskravet tryggar för sin del också att de objekt som ska uppföras byggs på behörigt sätt och att en hög kvalitet på dem kan tryggas vid senare användning. Förslaget gäller emellertid en rätt småskalig bransch. Antalet fast anställda dykare som utför byggarbeten är mindre än 100 personer.

4.3.5 Sammandrag

Yrkeskompetenskravet är det viktigaste sättet att säkerställa behörig kompetens som krävs för de föreslagna uppgifterna inom arbetarskyddet. Yrkeskompetenskraven bedöms avsevärt minska riskerna med avseende på arbetssäkerheten i byggnadsarbete. Vid beredningen bedömdes att förslagen är nödvändiga för att säkerställa arbetssäkerheten och hälsan och att det inte är möjligt att använda mindre begränsande metoder för att säkerställa och främja målet.

Vid bedömningen av proportionaliteten i den föreslagna lagstiftningen ska hänsyn tas till arten av de risker som är förenade med det eftersträfvade målet av allmänt intresse. De allvarligaste riskerna i den föreslagna regleringsmiljön är olycksfall i arbetet som kan ha betydande konsekvenser. Andra bestämmelser om säkerheten vid byggnadsarbete och arbetarskyddsmyndighetens tillsyn i efterhand räcker inte enbart till för att säkerställa den eftersträfvade nivån på arbetssäkerheten. Det är således viktigt att yrkeskompetensen för dem som utför arbetsuppgifter bedöms separat för varje arbetsplats.

Den föreslagna regleringen är ändamålsenlig och bedöms kunna bidra till att syftet när det gäller att trygga säkerheten i byggnadsarbete samt hälsan kommer att uppnås. Lagförslaget är ett konsekvent sätt att reglera de kompetensbehov som olika arbetsuppgifter medför och som har ett direkt samband med säkerhetsriskerna med byggnadsarbetet i fråga.

Vid beredningen har det dessutom beaktats att uppgifterna i fråga kräver specialkompetens och att nivån på yrkeskompetensen och den utbildning som krävs är det centrala på grund av att uppgifterna är komplicerade. Därför kan den yrkeskompetens som krävs för uppgifterna, bortsett från den föreslagna dispens som myndigheten kan bevilja, inte förvärfvas på något alternativt sätt och inte heller delas med andra yrken. Med tanke på bestämmelserna om minimisakkunskap för olika yrken är det inte möjligt att bygga upp något alternativt, mindre krävande men lika effektivt system för att begränsa säkerhetsriskerna med uppgifterna i fråga. Om kompetenskraven exempelvis enbart skulle grunda sig på arbetsgivarens riskbedömning och prövning från fall till fall eller genom att andra lindrigare åtgärder, såsom frivilliga åtgärder genomförs, kommer syftet med regleringen inte att tryggas i tillräcklig utsträckning, eftersom verksamhet då skulle kunna bedrivas utan behövlig sakkunskap. I så fall kommer inte heller hälso- och säkerhetsriskerna att begränsas i tillräcklig utsträckning.

Förslagen har också positiva konsekvenser för utbildningssystemet och för dem som överväger att studera på området. Det att de föreslagna utbildningskraven är lagstadgade gör det tydligare att söka till studier på ett planmässigt sätt och att välja studiehelheter. Att de föreslagna arbetarskyddsuppgifterna kvarstår inom de reglerade yrkena har således en positiv inverkan också på läroanstalternas anordnande av utbildning och planeringen av utbildningshelheternas innehåll.

Vid beredningen har man vid helhetsbedömningen av de föreslagna yrkeskompetenserna kommit fram till att regleringen kan motiveras med en orsak som hänför sig till allmänintresset, nämligen säkerställandet av arbetarskyddet. Förslagen är ägnade att säkerställa att detta mål uppnås och inte att de överskrider vad som är nödvändigt för att nå den arbetarskyddsnivå som krävs.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Genom propositionen genomförs de artiklar i ändringsdirektivet som ska regleras nationellt på lagnivå. I ändringsdirektivet har det gjorts vissa preciseringar i myndighetsförfarandet som gäller asbestsanering. Direktivets bestämmelser som gäller förhandsanmälan om asbestrivningsarbete som ska göras till myndigheten och om den offentliga informationstjänsten är exakta och avsikten är att den nationella regleringen till denna del ska motsvara minimikraven i direktivet.

I ändringsdirektivet har också förutsättningarna för beviljande av tillstånd för asbestsanering preciserats. De preciseringar av tillståndsförfarandet som gjorts i ändringsdirektivet ingår för sin del redan i den nationella lagstiftningen. Vid verkställigheten utnyttjas i övrigt uppgifterna i det befintliga registret över behöriga asbestsanerare och ändringarna riktas till förhandsanmälningsförfarandet, eftersom förutsättningarna för att begränsa den grundläggande rätten att idka näring inverkar på tillståndet för asbestsanering och på möjligheterna att ändra på förutsättningarna för beviljande av tillstånd.

5.2 Handlingsmodeller som används eller planeras i andra medlemsstater

Genomförandet av ändringsdirektivet pågår också i andra medlemsstater. Inom ramen för kommissionens yrkesinspektörskommitté har det genomförts en enkät bland annat om hur den utbildning som asbestarbete förutsätter ska ordnas och regleras i olika medlemsstater. På basis av detta kan det konstateras att olika medlemsstaters nationella lagstiftning och system skiljer sig från varandra när det gäller arrangemangen kring den utbildning för arbetstagare som avses i ändringsdirektivet. I en del medlemsländer förutsätts exempelvis att utbildningen tillhandahålls av en certifierad aktör. I Finland har artiklarna om utbildning i olika arbetarskyddsdirektiv genomförts genom bestämmelser om särskild undervisning och handledning som arbetsgivaren tillhandahåller sina arbetstagare. Detta föreslås också i fråga om ändringsdirektivet, varvid genomförandet av utbildningskraven till denna del föreslås ske genom en ändring av förordningen om asbestarbete.

Genomförandet av direktivet i olika medlemsstater är också beroende av nivån på medlemsstaternas lagstiftning om asbestarbete och om de ärendehelheter som regleras i ändringsdirektivet redan är i kraft nationellt. I Finland har en del av kraven i ändringsdirektivet redan ansetts ingå i tillräcklig omfattning i gällande lagstiftning.

6 Remissvar

Utlåtande lämnades av totalt 35 remissinstanser. Största delen av utlåtandena gällde de förslag som gällde förordningen om asbestarbete som var på remiss samtidigt som utkastet till regeringsproposition.

Justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet och Ålands landskapsregering meddelade att de inte har något att yttra om förslagen. Kommunikationsministeriet ansåg att propositionens förslag och mål kan understödjas.

Försvarsministeriet konstaterade att de föreslagna författningsändringarna, om de genomförs, inverkar på byggandet av objekt inom försvarsförvaltningen, liksom på allt annat byggande. Förslagen inverkar indirekt bl.a. på beställningar av asbestrivningsarbeten och arbetskostnaderna. Försvarsministeriet anser att de merkostnader som följer av arbetarskyddslagstiftningen utgör en investering som förbättrar arbetstagarnas säkerhet och minskar risken för att insjukna.

Arbetshälsoinstitutet konstaterade att institutet understöder det föreslagna tillägget till förhandsanmälan om asbestrivningsarbete som gäller datum för senaste tillpassningsprovning för skyddsmasker. Genom att kräva en anmälan om datum för provning underlättas tillsynen och betonas arbetsgivarens ansvar att låta utföra användarspecifika provningar av skyddsmasker som ska sluta tätt kring ansiktet.

I utlåtandet från Kajanalands välfärdsområde konstaterades det att propositionen förbättrar säkerheten i arbetet och stärker genomförandet av EU:s program mot cancer. Preciseringar av yrkesutbildade personers kompetens samt utbildningskrav för yrkesutbildade personer förbättrar säkerheten såväl för yrkesutbildade personer som arbetar på ett objekt som för eventuella utomstående. Ändringen ökar kompetensen och leder till ett tryggare arbete. I och med lagändringen vore det bra att också i större utsträckning informera om riskerna med asbest och om korrekta metoder i synnerhet vid renoveringsobjekt.

I utlåtandet från Företagarna i Finland rf konstaterades det att en ändring av datainnehållet i förhandsanmälan om asbestrivningsarbete förutsätter att arbetsgivaren gör en noggrannare anmälan. Den ökning av den administrativa bördan som ändringen medför är dock relativt liten.

Undervisnings- och kulturministeriet understödde förslaget enligt vilket bestämmelserna om yrkeskompetens lyfts upp till lagnivå på det sätt som grundlagen förutsätter och att regionförvaltningsverket utses till den myndighet som erkänner yrkeskompetens för ifrågavarande uppgifter. Undervisnings- och kulturministeriet påpekade emellertid att man utöver sådana situationer som omfattas av tillämpningsområdet för yrkeskompetenslagen i författningarna också bör beakta sådana situationer som inte omfattas av tillämpningsområdet för yrkeskompetenslagen, om utbildningen har förvärvats i någon stat utanför EU och EES eller om sökanden är medborgare i en stat utanför EU och EES.

Utbildningsstyrelsen understödde den föreslagna preciseringen om att beslut om sådan behörighet som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer som förvärvats i någon annan stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska fattas av regionförvaltningsverket. Enligt Utbildningsstyrelsen är det värt att understödja att de grundläggande kraven på yrkeskompetens samlas i lag och att närmare bestämmelser om lämplig yrkesexamen och om en eller flera delar av den utfärdas i förordningar. I utkastet till ändring av arbetarskyddslagen fastställs de grundläggande kraven på yrkeskompetens i enlighet med den nationella klassificeringen av utbildningsområden.

Senatkoncernen konstaterade att den understöder den ändring i lagstiftningen genom vilken yrkeskompetenskraven för asbestsanering kan preciseras.

Finlands Egnahemsförbund rf konstaterade att förbundet anser att det är viktigt att man sörjer för arbetarskyddet och arbetssäkerheten för dem som arbetar med farliga ämnen samt att

yrkeskompetensen är uppdaterad. Det är bra att i stor utsträckning också informera medborgarna om den reviderade lagstiftningen för att exempelvis lekmän som bygger ska vara medvetna om och kunna välja yrkeskunniga och ansvarsfulla företag för sina egna projekt.

Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf konstaterade att FFC vid genomförandet av de reviderade författningarna betonar vikten av kommunikation och utbildning för olika parter för att man ska kunna säkerställa att alla aktörer, men i synnerhet arbetsgivare som har arbetarskyddsansvar, har tillräcklig kompetens i fråga om asbest på arbetsplatserna. Inom kommunikation och utbildning är det viktigt att också företagshälsovårdens roll och skyddet för arbetstagarnas hälsa lyfts fram.

Industrifacket rf meddelade att det inte har något att yttra.

Dataombudsmannen konstaterade att i enlighet med det som presenteras i utkastet lämpar sig artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen bättre för behandling av personuppgifter än samtycke enligt artikel 6.1 a i dataskyddsförordningen. Samtycke är i enlighet med det som presenteras i utkastet en problematisk grund för behandlingen av personuppgifter när det kan anses föreligga en obalans mellan den personuppgiftsansvarige och en fysisk person. I fråga om förhandsanmälan om asbestrivningsarbete instämde dataombudsmannen i det som föreslås i utkastet om att det verkar vara behövt och väsentligt att meddela uppgifterna om utbildningen för att arbetarskyddsmyndigheten ska kunna försäkra sig om att endast kompetenta personer som har tillräcklig utbildning för uppgiften enligt lag för uppgiften i fråga anlitas vid rivningsarbeten.

Ansvarsområdena för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverken i Södra Finland, Östra Finland, Sydvästra Finland, Västra och Inre Finland och Norra Finland konstaterade i sitt gemensamma utlåtande att den ändring som föreslås i 11 § i lagen om vissa krav på asbestsanering förutsätter ändringar i tillståndsmyndighetens register. Ändringarna bedömdes dock vara relativt små och lätta att genomföra.

Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry, Finlands Fastighetsförbund rf, Byggnadsindustrin RT rf och LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry fäste uppmärksamhet vid att förslaget till ändring av 52 § i arbetarskyddslagen kräver en precisering, eftersom remissinstanserna anser att en gemensam byggarbetsplats inte alltid förutsätter att en säkerhetskoordinator utses.

Med anledning av utlåtandena konstaterades det vid den fortsatta beredningen av propositionen att utnämningen av en säkerhetskoordinator för en gemensam byggarbetsplats grundar sig på kravet enligt artikel 3 i byggarbetsplatsdirektivet. Arbetarskyddslagens 52 § ändrades emellertid språkligt. Avsikten är att närmare bestämmelser om en säkerhetskoordinator ska utfärdas i byggarbetsförordningen. Vid den fortsatta beredningen konstaterades det dessutom att undervisnings- och kulturministeriets förslag om att precisera bestämmelserna om yrkeskompetens till att också gälla tredjelandsmedborgare inte kunde genomföras i samband med detta lagstiftningsprojekt. Europeiska kommissionen kommer eventuellt att föreslå bestämmelser om erkännande av tredjelandsmedborgares examina.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om vissa krav på asbestsanering

2 §. Behörighet för asbestsanerare. I paragrafen föreskrivs om yrkeskompetenskravet för asbestsanerare. Asbestsanering är krävande specialarbete. Bakgrunden till bestämmelsen är

målet att säkerställa att endast sådana arbetstagare som har genomgått den utbildning som krävs anlitas för asbestsanering.

Enligt 3 § 1 mom. 1 punkten i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer avses med reglerat yrke en tjänst eller uppgift där specifika i lagstiftningen föreskrivna yrkeskvalifikationer krävs av den som tillträder eller utövar tjänsten eller uppgiften. Asbestsanerare är ett reglerat yrke som avses i 3 § 1 mom. 1 punkten i den lagen. Enligt 2 mom. i den gällande paragrafen är kompetenskravet för asbestsanerare lämplig yrkesexamen eller en del av examen. I praktiken har som lämplig examen godkänts endast den valfria examensdelen Asbestarbeten som hör till yrkesexamen inom husbyggnadsbranschen.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att som yrkeskompetenskrav förutsätts en eller flera lämpliga delar av en yrkesinriktad examen inom något lämpligt teknikområde. Regleringen motsvarar då bättre begreppet reglerat yrke och tillämpningspraxis för bestämmelsen. Avsikten är att närmare bestämmelser om lämplig yrkesexamen och om en eller flera delar av den ska ingå i förordningen om asbestarbete.

I 4 § i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer föreskrivs om de aktörer som erkänner yrkeskvalifikationer. Enligt den paragrafen fattar Utbildningsstyrelsen, om inte annat föreskrivs någon annanstans, beslut om den behörighet för reglerade yrken som bevis på formella kvalifikationer medför. De aktörer som erkänner yrkeskvalifikationer har inte definierats exakt i lagen om vissa krav på asbestsanering. I praktiken har uppgiften skötts av ansvarsområdet för arbetarskyddsuppgifter vid Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland, som också sköter registreringen av personer som har behörighet för asbestsanering och förandet av registret.

Utgångspunkten har varit att det alltid är den myndighet inom det förvaltningsområde som svarar för regleringen av yrket i fråga som har tillräcklig sakkunskap om innehållet i yrkesverksamheten som ska vara den myndighet som ansvarar för erkännandet av yrkeskvalifikationer. I arbetarskyddslagstiftningen som helhet är det ändamålsenligt att arbetarskyddsmyndigheten beslutar om erkännande av yrkeskvalifikationer inom sitt förvaltningsområde.

Med anledning av det som konstateras ovan föreslås det att 3 mom. ändras så att där fastställs vilken lagstiftning som ska tillämpas vid erkännandet och vilken myndighet som är behörig för uppgiften. Enligt momentet föreslås att de examensfordringar som krävs enligt 2 mom. också ska uppfyllas av en person som har ett beslut enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer om en motsvarande behörighet som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer och som förvärvats i någon annan stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Det föreslås att beslut om den behörighet som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer som förvärvats i någon annan stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska fattas av regionförvaltningsverket på det sätt som föreskrivs i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Förfarandet för erkännande av examina ska bestämmas i enlighet med lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer som det hänvisas till i momentet. I den nämnda lagen föreskrivs bl.a. om förutsättningarna enligt den generella ordningen för erkännande.

Paragrafens 3 mom. innehåller för närvarande också ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om den behörighet som krävs av asbestsanerare. Det föreslås att bestämmelsen preciseras så att i den tillräckligt noggrant specificeras de yrkeskompetensfrågor som avses bli reglerade genom förordning, det vill säga lämplig yrkesexamen inom det tekniska området och lämpliga delar av den. Det kan vara fråga om en eller flera lämpliga delar. Avsikten är att

närmare bestämmelser om benämningen på lämplig yrkesexamen och lämpliga examensdelar ska utfärdas i en förordning om asbestarbeten som utfärdas med stöd av det bemyndigande att utfärda förordning som finns i den gällande lagen. Också det gällande bemyndigandet är tillräckligt omfattande för detta. Eftersom det nu föreslås att bemyndigandet att utfärda förordning ska ändras, förblir den förordning som utfärdats med stöd av det tidigare bemyndigandet i kraft.

11 §. Offentlig informationstjänst. I paragrafen föreskrivs det om en offentlig informationstjänst för tillstånd för asbestsanering. Uppgifter som får lämnas ut är tillståndshavarens namn eller firma, kontaktuppgifter, företags- och organisationsnummer, hemort, registernummer samt datum då tillståndet beviljats, giltighetstid för och återkallande av tillstånd. Den tjänst som tillståndsmyndigheten upprätthåller finns i det allmänna datanätet på adressen <https://asbestipurkuluparekisteri.ahp.fi/>.

Syftet med den offentliga informationstjänsten är att underlätta tillgången till information så att företag, bostadsaktiebolag eller privatpersoner som låter utföra asbestsanering har möjlighet att säkerställa att en aktör som tillhandahåller tjänster för dem har ett giltigt myndighetstillstånd för asbestsanering. Asbestsanering är noggrant reglerat för att skydda arbetstagare och andra inom arbetets verksamhetsområde från cancerframkallande asbestfibrer. Därför är det viktigt att sanering endast utförs av aktörer, som i arbetet har tillgång till sådana anordningar och redskap som behövs för säker asbestsanering samt serviceutrymmen för dessa och, som av myndigheten har beviljats det tillstånd som behövs för verksamheten.

Enligt artikel 1.13 i ändringsdirektivet ska medlemsstaterna göra en förteckning över företag som har erhållit ett tillstånd allmänt tillgänglig i enlighet med nationell rätt och praxis. De gällande bestämmelserna om den offentliga informationstjänsten för tillstånd för asbestsanering uppfyller i princip kraven i artikeln i fråga.

Efter att den gällande bestämmelsen kom till har dataskyddsförordningen trätt i kraft. Eftersom den nationella lagstiftningen om den offentliga informationstjänsten antogs innan dataskyddsförordningen började tillämpas, har informationstjänstens förenlighet med bestämmelserna i dataskyddsförordningen bedömts i samband med beredningen. Nationellt har det bedömts att personuppgifter inom ramen för grundlagen kan offentliggöras i en offentlig informationstjänst endast om grunderna för publiceringen är godtagbara med avseende på garantierna för rättsskydd och syftet med systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna (t.ex. GrUU 2/2017 rd och GrUU 65/2014 rd).

När personuppgifter behandlas i ett allmänt datanät kan den personuppgiftsansvarige inte försäkra sig om mottagarens rätt att använda personuppgifter, eftersom uppgifterna finns tillgängliga för vem som helst. Den personuppgiftsansvarige kan inte heller försäkra sig om personuppgifternas senare användningsändamål. Genom artikel 6.4 i dataskyddsförordningen ges möjlighet att i den nationella lagstiftningen avvika från principen om ändamålsbegränsning. Den nationella lagstiftningen som utfärdas ska vara nödvändig och proportionell för att skydda de mål som avses i artikel 23 i dataskyddsförordningen. I artikel 23 i dataskyddsförordningen föreskrivs det om medlemsstaternas möjlighet att reglera om begränsningar bl.a. i fråga om de allmänna behandlingsprinciper som avses i artikel 5 till den del bestämmelserna motsvarar de rättigheter som fastställs i artikel 12–22. Ett grundläggande krav för en sådan reglering är att begränsningarna till väsentliga delar sker med respekt för andemeningen i de grundläggande rättigheterna och friheterna och att begränsningarna utgör nödvändiga och proportionella åtgärder i ett demokratiskt samhälle. Begränsningar är möjliga endast för att säkerställa de mål som anges i förordningen.

I fråga om den informationstjänst som gäller asbetsanering aktualiseras dataskyddsförordningens artikel 23.1 e enligt vilken den föreslagna regleringen kan motiveras med unionens eller en medlemsstats viktiga mål av generellt allmänt intresse, inberäknat folkhälsa och social trygghet. Utlämnande av uppgifter om aktörer som fått tillstånd för asbetsanering grundar sig på ett uttryckligt krav i ändringsdirektivet. I den offentliga informationstjänsten är det till centrala delar fråga om uppgifter som hänför sig till näringsidkande och som inte är personuppgifter. Elektroniskt utlämnande av personuppgifter föreslås endast gälla uppgifter som är nödvändiga för att bedöma tillgången till information och ett säkert genomförande av asbetsanering. Uppgifterna innehåller inte sådana särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i dataskyddsförordningen eller andra i konstitutionellt hänseende känsliga uppgifter. I propositionen föreslås det dessutom att uppgifter i ett personregister som placeras i ett datanät ska kunna sökas endast som enskilda sökningar med begränsade sökkriterier. Genom bestämmelsen i fråga ska de särskilda åtgärder, nämligen så kallade skyddsåtgärder, som förutsätts i artikel 23.2 i dataskyddsförordningen beaktas.

De föreslagna bestämmelserna är nödvändiga och proportionella för att trygga arbetssäkerheten för arbetstagare och säkerheten och hälsan för andra personer inom asbetsaneringens verkningsområde. Informationstjänsten har ett mål av allmänt intresse och regleringen är proportionell mot det legitima mål som eftersträvas. Syftet med informationstjänsten, således att bevara rättsskyddet och hälsan för asbetsanerare och andra personer inom arbetsverkningsområde och därmed i sista hand främja de rättigheter som tryggas i 7 § 1 mom. och 18 § 1 mom. i grundlagen, kan anses vara godtagbart med tanke på systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna och också vara förenligt med ett allmänt intresse på det sätt som avses i dataskyddsförordningen. De föreslagna bestämmelserna bedöms också vara nödvändiga och proportionerliga i ett demokratiskt samhälle så som förutsätts i artikel 23 i dataskyddsförordningen.

Enligt den gällande lagen krävs tillståndshavarens samtycke för att uppgifter ska kunna lämnas ut via den offentliga informationstjänsten. Samtycke till att uppgifter lämnas ut utreds i samband med ansökan om tillstånd. Enligt uppgifter som erhållits i samband med beredningen har det inte förekommit sådana situationer där samtycke till att uppgifter lämnas ut via den offentliga informationstjänsten inte skulle ha erhållits. Det här är naturligt, eftersom det i praktiken är till fördel för tillståndshavaren att uppgifterna kan lämnas ut via myndighetens offentliga informationstjänst. I samband med beredningen har man också bedömt ändamålsenligheten med det krav på samtycke som ligger till grund för behandlingen av personuppgifter.

I artikel 6 i dataskyddsförordningen fastställs grunderna för behandling av personuppgifter och i artikel 7 villkoren för behandling som grundar sig på samtycke av den registrerade. I fråga om grunderna för behandling av personuppgifter konstateras i skäl 43 i dataskyddsförordningen att samtycket inte bör utgöra giltig rättslig grund för behandling av personuppgifter i ett särskilt fall där det råder betydande ojämlikhet mellan den registrerade och den personuppgiftsansvarige. Det här gäller i synnerhet situationer där den personuppgiftsansvarige är en myndighet. Enligt Europeiska dataskyddsstyrelsens anvisning har arbetsgruppen för skydd av enskilda med avseende på behandlingen av personuppgifter ansett att det i stället för samtycke finns andra lagliga grunder som i princip lämpar sig bättre för myndigheternas verksamhet. I anvisningen hänvisas särskilt till artikel 6.1 c och e i dataskyddsförordningen.

Av ovan anförda skäl föreslås det i *1 mom.* att utlämnande av uppgifter i den offentliga informationstjänsten inte längre ska förutsätta tillståndshavarens samtycke. Eftersom det föreslås att utlämnandet av uppgifter enligt lagstiftningen uttryckligen ska åläggas en myndighet, ska behandlingen av personuppgifter hos myndigheten i fortsättningen grunda sig

på artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen, således på den personuppgiftsansvariges lagstadgade skyldighet och inte på samtycke. Enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen ska den lagstiftning som fastställer den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas. Behandlingen av personuppgifter grundar sig på arbetarskyddsmyndighetens tillsynsuppgift och tillsynsskyldighet enligt arbetarskyddslagstiftningen. Den föreslagna bestämmelsen om behandling av personuppgifter bidrar till att fullgöra det allmännas skyldighet att sörja för skyddet av arbetskraften. Därmed uppfyller lagen ett mål av allmänt intresse.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 32/2008 rd) ansett att med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter är det av relevans att det i ett webbaserat personregister inte går att söka uppgifter på stora grupper utan till exempel bara genom enskild sökning. Därför föreslås i 2 mom. att uppgifter i informationstjänsten enbart får sökas med enkel sökning. Som sökkriterier föreslås tillståndshavarens namn eller firma, företags- och organisationsnummer eller hemort.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om att tillståndsmyndigheten utan dröjsmål ska radera uppgifter om tillståndshavaren ur den offentliga informationstjänsten på tillståndshavarens begäran eller när tillståndet har återkallats eller tillståndsmyndigheten har fått kännedom om att den tillståndspliktiga verksamheten upphört. Syftet med bestämmelsen är att uppgifterna i den offentliga informationstjänsten ska vara tillförlitliga och uppdaterade. Bestämmelsen ska motsvara 2 mom. i den gällande paragrafen.

7.2 Lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen

48 §. Skyldighet att göra förhandsanmälan. Paragrafen gäller skyldighet för arbetsgivaren eller någon annan som ansvarar för verksamheten att lämna arbetarskyddsmyndigheten en förhandsanmälan om den verksamhet som bedrivs.

I 2 mom. föreskrivs om de uppgifter om hälsotillstånd och andra personuppgifter som ska ingå i förhandsanmälan om asbestrivningsarbete. Bakgrunden till momentet och sambandet med kraven enligt lagstiftningen som gäller behandling av personuppgifter har beskrivits i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen, lagen om vissa tekniska anordningars överensstämmelse med gällande krav och 13 § i lagen om inkomstdatasystemet (RP 94/2021 rd). Närmare bestämmelser om förhandsanmälan och de uppgifter som ska ingå i den ska ingå i 9 § i förordningen om asbestarbete.

Det föreslås att 2 mom. ändras författningstekniskt så att dess struktur blir en förteckning och innehållsmässigt så att förhandsanmälan ska innehålla uppgifter om arbetstagarnas utbildning och datum för intyg över särskild undervisning och handledning. Därutöver föreslås att förhandsanmälan ska innehålla uppgifter om datum för senaste tillpassningsprovning för andningsskydd. Eftersom halterna av asbestfibrer vid asbestrivningsarbete kan bli mycket höga och skyddet i hög grad grundar sig på användning av andningsskydd, hjälper informationen om tillpassningsprovning tillsynsmyndigheten att försäkra sig om att behövlig skyddsnivå uppnås för skyddet av arbetstagarna. Eftersom uppgifterna presenteras i samband med arbetstagarnas namn, är det fråga om sådana personuppgifter som avses i dataskyddsförordningen. Till övriga delar motsvarar de uppgifter som ska lämnas nuläget.

Det föreslås att arbetsgivaren i förhandsanmälan ska lämna uppgifter om att de arbetstagare som arbetsgivaren utsett för ett rivningsobjekt har genomgått den utbildning som krävs för

yrkeskompetens för asbestrivningsarbetare. Bestämmelser om yrkeskompetenskrav finns i 2 § i lagen om vissa krav på asbestsanering. Behöriga asbestrivningsarbetare ska med stöd av 12 § i samma lag ha registrerat sig i registret över behöriga asbestsanerare. Enligt 12 § 3 mom. i lagen är det en förutsättning för registrering att ett examensbetyg eller någon annan tillförlitlig utredning över att den som antecknas i registret har behörighet visas upp för tillståndsmyndigheten. I situationer där arbetstagaren redan är registrerad finns det således inget behov av att på nytt lämna in ett examensbetyg över yrkeskompetens till tillståndsmyndigheten i samband med behandlingen av förhandsanmälan, utan det räcker att arbetsgivaren har säkerställt sina arbetstagares yrkeskompetens och lämnat dessa uppgifter i förhandsanmälan. Uppgifterna om utbildningen är väsentliga och nödvändiga för att arbetarskyddsmyndigheten ska kunna försäkra sig om att endast kompetenta personer anlitas vid rivningsarbeten. Om det är nödvändigt kan uppgifterna i förhandsanmälan jämföras med uppgifterna i registret över behöriga asbestsanerare.

Förhandsanmälan ska dessutom innehålla uppgifter om datum för intyg över särskild undervisning och handledning. I 6 § i förordningen om asbestarbete ingår bestämmelser om särskild undervisning och handledning. Avsikten är att paragrafen i fråga ska ändras för genomförandet av asbestdirektivet så att den också innehåller bestämmelser om ett intyg över undervisningen och handledningen. I och med ändringarna ska arbetsgivaren dessutom se till att den undervisning som ges arbetstagare som utför asbestarbete kompletteras vid behov och förnyas minst vart tredje år. För att effektivisera verkställigheten och tillsynen över efterlevnaden av förordningen om asbestarbete föreslås att det i förhandsanmälan också ska anges datum för det senaste intyget över särskild undervisning och handledning separat för varje arbetstagare. Det finns dock inget behov av att foga något egentligt skriftligt intyg till förhandsanmälan. Arbetarskyddsmyndigheten ska kunna utnyttja informationen om särskild undervisning och handledning vid inriktningen av inspektioner.

Förslaget baserar sig på artikel 1.4 och 1.13 i ändringsdirektivet.

Bestämmelserna i 48 § 2 mom. i arbetarskyddstillsynslagen kompletterar dataskyddsförordningen och är preciserande nationella specialbestämmelser. Bestämmelsen grundar sig på det nationella handlingsutrymme som ingår i artikel 6.3 och artikel 9.2 b. Genom propositionen föreslås det att användningen av det nationella handlingsutrymmet utvidgas i fråga om de uppgifter som gäller utbildning och särskild undervisning och handledning och att särskilda bestämmelser ska utfärdas med stöd av artikel 6.3 i förordningen. Behandlingen av denna typ av personuppgifter grundar sig på artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen, med stöd av vilken behandlingen är nödvändig för att den personuppgiftsansvarige ska kunna fullgöra en rättslig förpliktelse. Enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen ska den lagstiftning som fastställer den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas. Behandlingen av personuppgifter grundar sig på arbetarskyddsmyndighetens tillsynsuppgift och tillsynsskyldighet enligt arbetarskyddslagstiftningen. Den föreslagna bestämmelsen om behandling av personuppgifter bidrar till att med stöd av 18 § i grundlagen fullgöra det allmännas skyldighet att sörja för skyddet av arbetskraften. Därmed uppfyller lagen ett mål av allmänt intresse (se närmare motiveringen till lagstiftningsordningen, avsnitt 10).

7.3 Arbetarskyddslagen

14 §. Undervisning och handledning för arbetstagarna. I paragrafen föreskrivs det om arbetsgivarens skyldighet att ge arbetstagarna undervisning och handledning samt introduktion.

I de flesta fall är arbetstagarens behörighet enligt bestämmelserna om arbetarskydd inte bunden till en examen som förvärvats via utbildningssystemet, utan det förutsätts att arbetstagaren har fått tillräcklig undervisning och handledning för uppgiften av arbetsgivaren. För vissa arbeten krävs emellertid yrkeskompetens som visats genom examen eller utbildning. Arbetsgivaren är då skyldig att säkerställa att arbetstagaren har den yrkeskompetens som krävs för arbetet i fråga.

Paragrafens gällande 2 mom. innehåller ett bemyndigande enligt vilket närmare bestämmelser kan utfärdas genom förordning av statsrådet bland annat om de yrken och uppgifter där det krävs särskild behörighet och om hur denna behörighet ska påvisas. En sådan uppgift som kräver särskild behörighet är exempelvis dykare som utför byggarbeten. Bestämmelser om yrkeskompetenskrav för dykare som utför byggarbeten finns i statsrådets förordning om kompetenskrav och säkerhetsplan för dykare som utför byggarbeten.

De yrkeskompetenskrav som grundar sig på lagstiftningen begränsar näringsfriheten och rätten till arbete enligt 18 § 1 mom. i grundlagen. Bestämmelserna om yrkeskompetens ska åtminstone i fråga om de grundläggande lösningarna vara på vanlig lagnivå i stället för på förordningsnivå. Eftersom arbetsgivarens undervisning och handledning och den yrkeskompetens som krävs juridiskt är olika frågor, föreslås det att bestämmelserna om yrkeskompetens ska separeras från 14 § och ingå i en ny 14 a §. Det föreslås att det i den senare paragrafen också ska samlas bestämmelser om erkännande av yrkeskompetens.

Av ovan nämnda skäl föreslås att behövliga författningstekniska ändringar görs i 14 § 2 mom. och att momentet i fortsättningen endast ska gälla den undervisning och handledning som arbetsgivaren ger. Samtidigt föreslås att bemyndigandet att utfärda förordning i 2 mom. preciseras så att det utöver skriftliga instruktioner uttryckligen också ska omfatta arbetsuppgifter för vilka arbetsgivarens skriftliga tillstånd eller särskilda kunnande krävs. Bestämmelser om skriftligt tillstånd finns för närvarande i 14 a § i statsrådets förordning om säker användning och besiktning av arbetsutrustning, enligt vilken det krävs skriftligt tillstånd exempelvis för att köra truck. Också i andra förordningar av statsrådet som utfärdats med stöd av arbetarskyddslagen, exempelvis sådana som gäller byggarbeten, finns bestämmelser om arbetsuppgifter som förutsätter särskilt kunnande, exempelvis en kompetent person för att utföra uppgiften. Arbetsgivaren ska i sådana situationer utifrån förhållandena på arbetsplatsen och den aktuella uppgiften bedöma och fastställa hurdan kompetens eller arbetserfarenhet som krävs, hur den undervisning och handledning som uppgiften kräver vid behov ges och vad som i varje enskilt fall är ett tillräckligt kompetenskrav.

14 a §. Yrkeskompetenskrav och erkännande av yrkeskompetens för vissa uppgifter. Den föreslagna paragrafen är ny. I paragrafen föreslås bestämmelser om de yrkeskompetenskrav som förutsätts för vissa arbetsuppgifter och om erkännande av en utbildningsexamen som avlagts i en annan EU- eller EES-stat. Bestämmelser om yrkeskompetens som krävs för uppgifter inom arbetarskyddet finns dessutom i lagen om laddare (423/2016) och i lagen om vissa krav på asbestsanering. Gemensamt för dem är att uppgifterna är förenade med särskilda kompetenskrav med tanke på arbetarskyddet. När bestämmelserna förutsätter särskild yrkeskompetens som visats genom utbildning eller examen, får arbete utföras endast av en person som uppfyller de kompetenskrav som ställs.

Med yrkeskompetens avses i paragrafen detsamma som i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Med yrkeskvalifikationer avses enligt 3 § 1 mom. 2 punkten i den lagen kvalifikationer som intygas i ett bevis på formella kvalifikationer, ett kompetensbevis eller yrkeserfarenhet eller en kombination av dessa. I den lagen definieras också andra begrepp som är centrala med tanke på dess tillämpning. Med reglerat yrke avses enligt punkt 1 i samma moment i den lagen en tjänst eller uppgift där specifika i lagstiftningen föreskrivna

yrkeskvalifikationer krävs av den som tillträder eller utövar tjänsten eller uppgiften. Om arbetsgivaren själv kan överväga hurdan kompetens, utbildning eller erfarenhet uppgiften förutsätter, är det inte fråga om ett yrkeskompetenskrav eller ett reglerat yrke, utan det föreslås att bestämmelserna i 14 § i arbetarskyddslagen ska tillämpas på dessa situationer.

De yrkeskompetenskrav som föreslås i paragrafen ska till sitt huvudsakliga innehåll och syfte motsvara det som föreskrivs om saken i gällande statsrådsförfordningar.

Enligt 1 mom. föreslås att yrkeskompetenskrav för uppgiften som förare av mobilkranar ska vara en eller flera lämpliga delar av en yrkesinriktad examen inom något lämpligt teknikområde. Kraven föreslås inte gälla alla krantyper som nämns i momentet, utan avsikten är att närmare bestämmelser om typen och de tekniska egenskaperna hos kranar som kräver yrkeskompetens av föraren samt om benämningen på en lämplig yrkesinriktad examen och tillämpliga delar ska utfärdas genom statsrådets förfordning om säker användning och besiktning av arbetsutrustning (403/2008). Därutöver föreslås i momentet på motsvarande sätt som i den gällande lagstiftningen att regionförvaltningsverket av särskilda skäl ska kunna bevilja arbetsgivaren tillstånd att på arbetsplatsen i fråga som förare av en kran anlita en arbetstagare som inte har ovan avsedd kompetens, om denne har för uppgiften på något annat sätt visad förmåga och skicklighet att föra kranen och om arbetstagarnas säkerhet är garanterad. Tillstånd på arbetsplatsen i fråga skulle förutsätta att arbetstagaren på något annat sätt har visat förmåga och skicklighet att föra kranen och att arbetstagarnas säkerhet är garanterad.

I 2 mom. föreslås som yrkeskompetenskrav för uppgiften som förare av hamnkranar och däcksmaskiner en eller flera lämpliga delar av en yrkesinriktad examen inom någon lämplig servicebransch. Avsikten är att närmare bestämmelser om benämningen på och tillämpliga delar av lämplig yrkesexamen ska utfärdas i statsrådets förfordning om arbetarskydd vid lastning och lossning av fartyg (633/2004).

I 3 mom. föreslås att yrkeskompetenskrav för uppgiften som dykare som utför byggnadsarbeten är ett lämpligt kompetensområde inom en yrkesinriktad examen inom något lämpligt teknikområde eller en eller flera lämpliga delar därav. Avsikten är att närmare bestämmelser om benämningen på lämplig yrkesexamen, kompetensområden och examensdelar ska utfärdas genom statsrådets förfordning om kompetenskrav och säkerhetsplan för dykare som utför byggarbeten.

I 4 mom. föreslås att de examensfordringar som avses i ovan i 1–3 mom. också ska uppfyllas av en person som har ett beslut enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer om en motsvarande behörighet som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer och som förvärvats i någon annan stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Enligt 4 § i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer fattar Utbildningsstyrelsen, om inte annat föreskrivs någon annanstans, beslut om den behörighet för reglerade yrken som bevis på formella kvalifikationer medför. Principen har varit att det alltid är den myndighet inom det förvaltningsområde som svarar för regleringen av yrket i fråga som har tillräcklig sakkunskap om innehållet i yrkesverksamheten som ska vara den myndighet som ansvarar för erkännandet av yrkeskvalifikationer. För närvarande definieras inte den erkännande myndigheten tillräckligt exakt i arbetarskyddslagstiftningen. Därför föreslås i momentet att beslut om erkännande för behörighet som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer som förvärvats i någon annan stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska fattas av regionförvaltningsverket på det sätt som föreskrivs i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Förfarandet för erkännande av examina ska bestämmas i enlighet med lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. I den nämnda lagen föreskrivs bl.a. om förutsättningarna enligt den generella ordningen för erkännande.

Det föreslås att 5 mom. ska innehålla ett bemyndigande att utfärda förordning. Enligt förslaget ska närmare bestämmelser om de tekniska egenskaperna hos och användningsändamålet för maskiner, arbetsredskap och andra tekniska anordningar som kräver yrkeskompetens av förare få utfärdas genom förordning av statsrådet. Med kranars tekniska egenskaper avses exempelvis lyftkapacitet och lastmoment. Dessutom föreslås att närmare bestämmelser om lämplig yrkesexamen inom teknikbranschen och servicebranschen samt lämpliga kompetensområden inom examen och lämpliga examensdelar får utfärdas genom förordning av statsrådet. Avsikten är att i statsrådets förordningar om de arbetsuppgifter som avses i 1–3 mom. göra de tekniska ändringar som behövs på basis av det föreslagna bemyndigandet till följd av att de grundläggande bestämmelserna om yrkeskompetens anges på lagnivå.

52 §. Skyldigheter på gemensamma byggarbetsplatser. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det på motsvarande sätt som i gällande lag att den arbetsgivare som är huvudentreprenör på en gemensam byggarbetsplats i enlighet med 51 § ska svara för skyldigheter och för förebyggandet av faror som arbetet medför. Om någon sådan inte finns, ska ansvaret ligga hos den byggherre eller någon annan person som leder och övervakar byggprojektet.

Paragrafens 2 mom. är nytt. I momentet föreskrivs att byggherren för en gemensam byggarbetsplats ska utse en kompetent säkerhetskoordinator för planering och genomförande av säkerhet och hälsa med beaktande av byggprojektets art och kravnivå. Skyldigheten grundar sig på artikel 3.1 i byggarbetsplatsdirektivet (rådets direktiv 92/57/EEG). Med kompetens avses i momentet exempelvis att säkerhetskoordinatören ska ha kompetens när det gäller att identifiera och undanröja risker och olägenheter i anslutning till projektets art och kravnivå samt kompetens för projektledning och samordning av olika uppgifter. Förslaget ska innehållsmässigt motsvara det som för närvarande föreskrivs i 5 § i byggarbetsförordningen om att en säkerhetskoordinator ska utses. Det föreslås att närmare bestämmelser om säkerhetskoordinators uppgifter ska ingå i den statsrådsförordningen.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning. Momentet motsvarar gällande lag med den ändringen att bemyndigandet att utfärda förordning också omfattar säkerhetskoordinators uppgifter och kompetens.

57 §. Projekterares skyldigheter. Det föreslås att ett nytt 2 mom. fogas till paragrafen enligt vilket närmare bestämmelser om uppgörande av en plan som gäller en konstruktion i arbetsmiljön, en arbetslokal, en arbets- eller produktionsmetod, en maskin, ett arbetsredskap eller någon annan anordning ska få utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt den gällande paragrafen har planeringsobjektet definierats allmänt och den gäller olika typer av objekt. Tillämpningsområdet omfattar således alla former av projekteringsarbete från projektering av byggnader och komponenter i byggnader till projektering av maskiner och anordningar, arbetsutrymmen och andra arbetsmiljöer. Av det föreslagna 2 mom. följer att det genom förordning kan utfärdas närmare bestämmelser om projekterares skyldigheter att i den omfattning som det uppgivna ändamålet med planeringsobjektet förutsätter beakta övriga bestämmelser i arbetarskyddslagen. Exempelvis den som planerar en maskin ska med stöd av 1 mom. i bestämmelsen beakta vad som i lagens 41 § föreskrivs om säker användning av maskiner och i lagens 32–34 § om projekterare av arbetsmiljöer. Närmare bestämmelser om projekterares uppgifter finns för närvarande exempelvis i byggarbetsförordningen.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Det nationella genomförandet av ändringsdirektivet förutsätter att statsrådets förordning om säkerheten vid asbestarbeten ändras. Avsikten är att ändringen av förordningen ska behandlas i statsrådet hösten 2025.

För att de grundläggande bestämmelserna om yrkeskompetens ska kunna lyftas upp på lagnivå krävs det en teknisk översyn av de gällande bestämmelserna i statsrådets förordningar. Avsikten är att ändringarna av förordningarna ska behandlas i statsrådet hösten 2025. Avsikten är att byggarbetsförordningen ska revideras i sin helhet 2026.

9 Ikraftträdande

Det föreslås att de bestämmelser som behövs för genomförandet av ändringsdirektivet, således 11 § i lagen om vissa krav på asbestsanering och 48 § 2 mom. i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen ska träda i kraft den 21 december 2025.

Tidpunkten för ikraftträdandet grundar sig på ändringsdirektivet med stöd av vilket medlemsstaterna senast den 21 december 2025 ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som efterlevnaden av direktivet förutsätter.

De förslag som gäller yrkeskompetens, det vill säga ändringar i 2 § 2 och 3 mom. i lagen om vissa krav på asbestsanering och i 14 § 2 mom. samt den nya 14 a § i arbetarskyddslagen, hänför sig till det nya tillstånds- och tillsynsverkets uppgifter och avses träda i kraft samtidigt som lagstiftningen om myndigheten, således den 1 januari 2026. Även bestämmelserna i 52 § och 57 § 2 mom. i arbetarskyddslagen avses träda i kraft den 1 januari 2026.

I fråga om yrkeskompetens föreslås en övergångsbestämmelse med stöd av vilken en person som har den yrkeskompetens som krävs av asbestsanerare enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av 2 § 2 och 3 mom. i lagen om vissa krav på asbestsanering fortfarande ska vara behörig. På motsvarande sätt föreslås i arbetarskyddslagen att en person som har den yrkeskompetens som krävs för uppgiften enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen fortfarande ska vara behörig för den uppgift som avses i 14 a § 1–3 mom.

10 Förhållande till andra propositioner

Regeringens proposition med förslag till lagstiftning om en reform av statens regionförvaltning (RP 13/2025 rd) överläts till riksdagen den 13 mars 2025. I propositionen föreslås det bland annat att lagen om Tillstånds- och tillsynsverket ska antas. Enligt propositionen ska verket ha ett ansvarsområde för arbetarskydd, vilket inbegriper tillstånds-, tillsyns- och styrningsuppgifter inom arbetarskyddsförvaltning samt produkttillsyn. De uppgifter med anknytning till erkännande av yrkeskompetens som nu föreslås för regionförvaltningsverket kommer att överföras till Tillstånds- och tillsynsverket. De förslag som gäller dessa uppgifter avses träda i kraft samtidigt som lagstiftningen om Tillstånds- och tillsynsverket.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

De föreslagna ändringarna i lagen om vissa krav på asbestsanering och i arbetarskyddstillsynslagen är av betydelse med tanke på 18 § i grundlagen. Genom lagförslagen fullgörs det allmännas skyldighet enligt 18 § 1 mom. i grundlagen att sörja för skyddet av arbetskraften. Enligt förarbetena till grundlagen har bestämmelsen betydelse framför allt för

arbetarskyddet och för verksamheten i anslutning till det. Bestämmelsen innebär också att det allmänna ska sörja för att arbetsmiljön är säker och inte orsakar ohälsa (RP 309/1993 rd). Syftet med propositionen är att skydda arbetstagare och andra inom asbestsaneringens verkningsområde mot de faror som orsakas av cancerframkallande asbestdamm. De föreslagna lagarna uppfyller den grundlagsenliga skyldigheten att sörja för skyddet av arbetskraften.

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har även var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. I paragrafen hänvisas det till möjligheten att genom lag begränsa den rätt som tryggas i bestämmelsen och också till att bestämmelser som har betydelse för dessa grundläggande fri- och rättigheter ska utfärdas i lag (GrUU 31/1998 rd och GrUU 8/2005 rd). De krav på yrkeskompetens i arbetarskyddslagstiftningen som föreslås i arbetarskyddslagen begränsar möjligheten att utföra arbete eller utöva yrke i de uppgifter som nämns i bestämmelserna. Gemensamt för dem är att uppgifterna är förenade med särskilda kompetenskrav med tanke på arbetarskyddet. I enlighet med grundlagen ska bestämmelser om yrkeskompetenskrav som för närvarande utfärdas i form av statsrådsförordning i stället utfärdas på vanlig lagnivå. Kravet på noggrann avgränsning och exakthet i lagstiftningen sträcker sig också till yrkeskompetenskraven, som begränsar möjligheten att arbeta eller utöva yrke. I arbetarskyddslagen föreslås grundläggande bestämmelser om yrkeskompetenskrav inom arbetarskyddet. Avsikten är dock att genom förordningar av statsrådet precisera de yrkeskompetenskrav som nämns i lag (GrUU 20/1997 rd).

Också den förhandsanmälan om asbestrivningsarbete som ska göras till myndigheten har beröringspunkter med bestämmelserna i 18 § 1 mom. i grundlagen. Kravet på myndighetstillstånd för att utöva ett arbete, ett yrke eller en näring innebär en inskränkning i den näringsfrihet som tryggas i 18 § 1 mom. i grundlagen. Bestämmelser om enbart anmälningsskyldighet har inte ansetts utgöra något problem ur näringsfrihetssynpunkt, i synnerhet inte då myndigheten inte förväntas fatta några beslut med anledning av anmälan eller om en försummelse i detta avseende inte omedelbart innebär ett förbud att bedriva verksamhet (GrUU 16/2009 rd och GrUU 10/2012 rd). Av denna anledning har en del av förslagen i det nationella genomförandet av ändringsdirektivet riktats till förfarandet med förhandsanmälan i stället för tillstånd för asbestrivningsarbete.

Bestämmelser om uppgiften att erkänna yrkeskompetens som förvärvats i en annan EU- eller EES-stat är av betydelse med tanke på 21 § i grundlagen. Det ska i varje enskilt ärende framgå av lag vilken myndighet som är behörig. Grundlagsutskottet har speciellt i samband med bestämmelser som har kopplingar till de grundläggande fri- och rättigheterna ansett det nödvändigt att den behöriga myndigheten entydigt eller annars exakt framgår av lagen eller att åtminstone principerna för myndigheternas behörighetsförhållanden och villkoren för delegering av behörighet framgår tillräckligt exakt av lagen (GrUU 21/2009 rd).

I 10 § i grundlagen föreskrivs det om skydd för privatlivet. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas enligt paragrafens 1 mom. genom lag. Bestämmelsen i fråga hänvisar till behovet av att genom lag trygga individens skydd för privatlivet i behandlingen av personuppgifter.

Dataskyddsförordningens detaljerade bestämmelser, som tolkas och tillämpas i enlighet med de rättigheter som garanteras i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, utgör överlag en tillräcklig rättslig grund även med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. Dataskyddsförordningen kompletteras av den nationella allmänna lagstiftningen. Grundlagsutskottet anser att det i princip räcker med att bestämmelserna om skydd för och behandling av personuppgifter är harmoniserade med dataskyddsförordningen.

Behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som krävs i dataskyddsförordningen måste också bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser (GrUU 14/2018 rd).

Bestämmelserna i 48 § 2 mom. i arbetarskyddstillsynslagen kompletterar dataskyddsförordningen och är preciserande nationella specialbestämmelser. Behandlingen av personuppgifter grundar sig på arbetarskyddsmyndighetens tillsynsuppgift och tillsynsskyldighet enligt arbetarskyddslagstiftningen. Det föreslås att bestämmelsen i 48 § 2 mom. i arbetarskyddstillsynslagen om förhandsanmälan om asbestrivningsarbete som görs till arbetarskyddsmyndigheten ändras så att anmälan omfattar nya kategorier av personuppgifter. Innehållsmässigt grundar sig bestämmelsen på kraven enligt ändringsdirektivet och med avseende på datasekretessen det nationella handlingsutrymme som ingår i artikel 6.3 och artikel 9.2 b. Genom propositionen föreslås det att användningen av det nationella handlingsutrymmet utvidgas i fråga om uppgifter om utbildning och att särskilda bestämmelser ska utfärdas med stöd av artikel 6.3 i förordningen. Enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen ska den lagstiftning som fastställer den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas. Bestämmelserna om behandling av personuppgifter i arbetarskyddstillsynslagen bidrar till att fullgöra det allmännas skyldighet enligt 18 § i grundlagen att sörja för skyddet av arbetskraften. Därmed uppfyller lagen ett mål av allmänt intresse. De föreslagna utvidgningarna i fråga om de personuppgifter som ska lämnas i förhandsanmälan är i enlighet med principen om uppgiftsminimering i artikel 5.1 c i dataskyddsförordningen på behörigt sätt begränsade till vad som är nödvändigt i förhållande till arbetarskyddsmyndighetens tillsynsuppgift. De föreslagna bestämmelserna bedöms således vara proportionella och förenliga med det allmänna intresset på det sätt som förutsätts i dataskyddsförordningen.

Inskränkningar i skyddet för privatlivet måste enligt grundlagsutskottet bedömas utifrån de allmänna villkoren för inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna. Den i 12 § 2 mom. i grundlagen tryggade offentligheten för handlingar och upptagningar medför ingen skyldighet att offentliggöra uppgifter i datanät. Grundlagsutskottet har bedömt att det inom ramen för grundlagen är möjligt att offentliggöra personuppgifter i en offentlig informationstjänst, om grunderna för publiceringen är godtagbara med avseende på garantierna för rättsskydd och syftet med systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna. Behovet och omfattningen av registren bör dock enligt utskottet noggrant övervägas i ljuset av proportionalitetskravet. Grundlagsutskottet har ansett att bland annat det att man förbättrar medborgarnas tillgång till information och deras rättssäkerhet inom social- och hälsovården är ett sådant godtagbart syfte (GrUU 32/2008 rd och GrUU 65/2014 rd). Behovet och omfattningen av registren bör dock enligt utskottet noggrant övervägas i ljuset av proportionalitetskravet (GrUU 32/2008 rd).

I enlighet med utskottets etablerade utlåtanedpraxis går det inte i webbaserade personregisters datainnehåll att söka uppgifter på stora grupper utan till exempel bara genom enskild sökning (t.ex. GrUU 2/2018 rd, GrUU 17/2018 rd och GrUU 17/2019 rd). Utskottet har ansett att utfärdandet av sådan begränsning på lagnivå är en fråga om lagstiftningsordning. (GrUU 32/2008 rd).

Syftet med den offentliga informationstjänsten när det gäller tillstånd för asbestsanering är att underlätta tillgången till information så att företag, bostadsaktiebolag eller privatpersoner som låter utföra asbestsanering har möjlighet att säkerställa att en aktör som tillhandahåller tjänster för dem har ett giltigt myndighetstillstånd för asbestsanering. Asbestsanering är noggrant

reglerat till skydd för arbetstagare och andra personer inom arbetets verkningsområde mot cancerframkallande asbestfibrer. Därför är det viktigt att sanering endast utförs av aktörer, som i arbetet har tillgång till sådana anordningar och redskap som behövs för säker asbestsanering samt serviceutrymmen för dessa och, som av myndigheten har beviljats det tillstånd som behövs för verksamheten. I den offentliga informationstjänsten är det till centrala delar fråga om uppgifter som hänför sig till näringsidkande och som således inte är personuppgifter. Elektroniskt utlämnande av personuppgifter via den offentliga informationstjänsten i registret över tillstånd för asbestsanering gäller i gällande lag endast personuppgifter som är nödvändiga med tanke på tillgången till information och bedömningen av ett säkert genomförande av asbestsanering och med hjälp av vilka den som söker information i tillräcklig utsträckning kan identifiera tillståndshavaren. Uppgifterna innehåller inte uppgifter om sådana särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i dataskyddsförordningen och dessutom föreslås det nu att uppgifter ur ett webbaserat personregister ska kunna sökas endast genom enskilda sökningar enligt begränsade sökkriterier.

De föreslagna bestämmelserna är nödvändiga och proportionella för att skydda säkerheten och hälsan hos arbetstagare och andra personer inom asbestsaneringens verkningsområde mot cancerframkallande asbestfibrer. Den offentliga informationstjänsten ska ha ett mål av allmänt intresse och regleringen ska vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan och eftersom ändringsdirektivet som gäller exponering för asbest innehåller bestämmelser som föreslås bli genomförda genom lag, föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av 2 och 11 § i lagen om vissa krav på asbestsanering

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om vissa krav på asbestsanering (684/2015) 2 § 2 och 3 mom. samt 11 § som
följer:

2 §

Behörighet för asbestsanerare

Yrkeskompetenskrav för uppgiften som asbestsanerare är en eller flera lämpliga delar av en yrkesinriktad examen inom något lämpligt teknikområde.

De examensfordringar som avses i 2 mom. uppfylls också av en person som har ett beslut enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015) om behörighet som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer och som förvärvats i någon annan stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Beslut om den behörighet som bevis på formella kvalifikationer medför fattas av regionförvaltningsverket med iakttagande av bestämmelserna i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Närmare bestämmelser om den behörighet som krävs av arbetstagare som utför asbestsanering samt om lämplig yrkesexamen inom teknikområdet och om lämpliga examensdelar får utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §

Offentlig informationstjänst

Trots bestämmelserna i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får tillståndsmyndigheten via det allmänna datanätet lämna ut sådana i 10 § 2 mom. avsedda uppgifter ur det register över tillstånd för asbestsanering som avses i 1 mom.

I den offentliga informationstjänsten får information endast sökas med enkel sökning där sökvillkoret är tillståndshavarens namn eller firma, företags- och organisationsnummer eller hemort.

Tillståndsmyndigheten ska utan dröjsmål radera uppgifter om tillståndshavaren ur den offentliga informationstjänsten på tillståndshavarens begäran eller när tillståndet har återkallats eller tillståndsmyndigheten har fått kännedom om att den tillståndspliktiga verksamheten upphört.

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 2 § 2 och 3 mom. träder dock i kraft först den 1 januari 2026.

Den som enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av 2 § 2 och 3 mom. i denna lag har den yrkeskompetens som krävs av asbestsanerare är fortfarande behörig.

2.

Lag

om ändring av 48 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på
arbetsplatsen (44/2006) 48 § 2 mom., sådant det lyder i lag 920/2021, som följer:

48 §

Skyldighet att göra förhandsanmälan

Förhandsanmälan om asbestrivningsarbete ska innehålla följande uppgifter:

- 1) namnen på de arbetstagare som används i arbetet,
 - 2) hur arbetstagarnas hälsotillstånd lämpar sig för asbestarbete,
 - 3) datum för senaste hälsoundersökning och giltighetstiden för undersökningen,
 - 4) datum för senaste tillpassningsprovning för andningsskydd,
 - 5) arbetstagarens yrkeskompetens,
 - 6) datum för intyg över särskild undervisning och handledning,
 - 7) andra behövliga uppgifter än de som avses i 1–6 punkten.
-

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av arbetarskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i arbetarskyddslagen (738/2002) 14 § 2 mom. och 52 §, av dem 14 § 2 mom. sådant
det lyder i lag 329/2013, samt
fogas till lagen en ny 14 a § och till 57 § ett nytt 2 mom. som följer:

14 §

Undervisning och handledning för arbetstagarna

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om den undervisning och handledning som ska ges arbetstagare, skriftliga instruktioner samt arbetsuppgifter för vilka det krävs skriftligt tillstånd av arbetsgivaren eller särskilt kunnande.

14 a §

Yrkeskompetenskrav och erkännande av yrkeskompetens för vissa uppgifter

Yrkeskompetenskrav för uppgiften som förare av mobilkranar, lastkranar och tornkranar är en eller flera lämpliga delar av en yrkesinriktad examen inom något lämpligt teknikområde, när kranens tekniska egenskaper eller användningsändamål förutsätter det. Regionförvaltningsverket kan av särskilda skäl på ansökan bevilja tillstånd att på arbetsplatsen i fråga som förare av en kran anlita en arbetstagare som inte har ovan avsedd kompetens, om denne har för uppgiften på något annat sätt visad förmåga och skicklighet och arbetstagarnas säkerhet är garanterad.

Yrkeskompetenskrav för uppgiften som förare av hamnkranar och däcksmaskiner är en eller flera lämpliga delar av en yrkesinriktad examen inom någon lämplig servicebransch.

Yrkeskompetenskrav för uppgiften som dykare som utför byggnadsarbeten är ett lämpligt kompetensområde inom en yrkesinriktad examen inom något lämpligt teknikområde eller en eller flera lämpliga delar därav.

De examensfordringar som avses i 1–3 mom. uppfylls också av en person som har ett beslut enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015) om behörighet som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer och som förvärvats i någon annan stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Beslut om den behörighet som bevis på formella kvalifikationer medför fattas av regionförvaltningsverket med iakttagande av bestämmelserna i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Närmare bestämmelser om de tekniska egenskaperna hos och användningsändamålet för maskiner, arbetsredskap och andra tekniska anordningar som kräver yrkeskompetens av förare får utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om lämplig yrkesexamen inom teknikbranschen och servicebranschen samt lämpliga kompetensområden inom examen och lämpliga examensdelar får utfärdas genom förordning av statsrådet.

52 §

Skyldigheter på gemensamma byggarbetsplatser

På en gemensam byggarbetsplats ska den arbetsgivare som är huvudentreprenör eller, om någon sådan inte finns, den byggherre eller någon annan person som leder eller övervakar byggprojektet svara för att de skyldigheter som avses i 51 § fullgörs samt att arbetet inte medför fara för dem som arbetar på arbetsplatsen eller för andra personer som berörs av arbetet.

Byggherren ska för en gemensam byggarbetsplats utse en kompetent säkerhetskoordinator för planering och genomförande av säkerhet och hälsa med beaktande av byggprojektets art och kravnivå.

Närmare bestämmelser om de skyldigheter som byggherren, huvudentreprenören eller en annan huvudsaklig genomförare av byggprojektet har på en gemensam byggarbetsplats och om fördelningen av dessa skyldigheter samt om en säkerhetskoordinators uppgifter och kompetens får utfärdas genom förordning av statsrådet.

57 §

Projekterares skyldigheter

Närmare bestämmelser om uppgörande av en plan som gäller en konstruktion i arbetsmiljön, en arbetslokal, en arbets- eller produktionsmetod, en maskin, ett arbetsredskap eller någon annan anordning får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

En person som har den yrkeskompetens som krävs för uppgiften enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag är behörig för den uppgift som avses i 14 a § 1–3 mom.

Helsingfors den 12 juni 2025

Statsminister

Petteri Orpo

Minister för social trygghet Sanni Grahn-Laasonen

1.

Lag

om ändring av 2 och 11 § i lagen om vissa krav på asbestsanering

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om vissa krav på asbestsanering (684/2015) 2 § 2 och 3 mom. samt 11 § som följer:

Gällande lydelse

2 §

Behörighet för asbestsanerare

Behörighetskravet för asbestsanerare är lämplig yrkesexamen eller en del av examen.

Bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationer som förvärvats i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet finns i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1093/2007). Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om den behörighet som krävs av asbestsanerare.

11 §

Offentlig informationstjänst

Tillståndsmyndigheten får *med samtycke* av den som registreras, i ett allmänt datanät lämna ut sådana uppgifter som avses i 10 § 2

Föreslagen lydelse

2 §

Behörighet för asbestsanerare

Yrkeskompetenskrav för uppgiften som asbestsanerare är en eller flera lämpliga delar av en yrkesinriktad examen inom något lämpligt teknikområde.

De examensfordringar som avses i 2 mom. uppfylls också av en person som har ett beslut enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015) om behörighet som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer och som förvärvats i någon annan stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Beslut om den behörighet som bevis på formella kvalifikationer medför fattas av regionförvaltningsverket med iakttagande av bestämmelserna i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Närmare bestämmelser om den behörighet som krävs av arbetstagare som utför asbestsanering samt om lämplig yrkesexamen inom teknikområdet och om lämpliga examensdelar får utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §

Offentlig informationstjänst

Trots bestämmelserna i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får tillståndsmyndigheten via det

Gällande lydelse

mom. ur det register över asbestsaneringstillstånd som avses i 1 mom. i den paragrafen.

Tillståndsmyndigheten ska på begäran av en tillståndshavare eller när ett tillstånd har återkallats eller när tillståndsmyndigheten har underrättats om att en tillståndspliktig verksamhet upphör, utan dröjsmål avlägsna uppgifterna om tillståndshavaren ur den offentliga informationstjänsten.

Föreslagen lydelse

allmänna datanätet lämna ut sådana i 10 § 2 mom. avsedda uppgifter ur det register över tillstånd för asbestsanering som avses i 1 mom.

I den offentliga informationstjänsten får information endast sökas med enkel sökning där sökvillkoret är tillståndshavarens namn eller firma, företags- och organisationsnummer eller hemort.

Tillståndsmyndigheten ska utan dröjsmål radera uppgifter om tillståndshavaren ur den offentliga informationstjänsten på tillståndshavarens begäran eller när tillståndet har återkallats eller tillståndsmyndigheten har fått kännedom om att den tillståndspliktiga verksamheten upphört.

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 2 § 2 och 3 mom. träder dock i kraft först den 1 januari 2026.

Den som enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av 2 § 2 och 3 mom. i denna lag har den yrkeskompetens som krävs av asbestsanerare är fortfarande behörig.

2.

Lag

om ändring av 48 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på
arbetsplatsen (44/2006) 48 § 2 mom., sådant det lyder i lag 920/2021, som följer:

Gällande lydelse

48 §

Skyldighet att göra förhandsanmälan

Förhandsanmälan om asbestrivningsarbete
ska innehålla uppgifter om namnen på de
arbetstagare som används i arbetet, hur
arbetstagarnas hälsa lämpar sig för
asbestarbete, datum för arbetstagarens senaste
hälsoundersökning, information om
giltighetstiden för undersökningen samt
övriga behövliga uppgifter.

Föreslagen lydelse

48 §

Skyldighet att göra förhandsanmälan

Förhandsanmälan om asbestrivningsarbete
ska innehålla *följande uppgifter*:
1) *namnen på de arbetstagare som används*
i arbetet,
2) *hur arbetstagarnas hälsotillstånd lämpar*
sig för asbestarbete,
3) *datum för senaste hälsoundersökning och*
giltighetstiden för undersökningen,
4) *datum för senaste tillpassningsprovning*
för andningsskydd,
5) *arbetstagarens yrkeskompetens,*
6) *datum för intyg över särskild*
undervisning och handledning,
7) *andra behövliga uppgifter än de som*
avses i 1–6 punkten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av arbetarskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i arbetarskyddslagen (738/2002) 14 § 2 mom. och 52 §, av dem 14 § 2 mom. sådant
det lyder i lag 329/2013, samt
fogas till lagen en ny 14 a § och till 57 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

14 §

Undervisning och handledning för arbetstagarna

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om den undervisning och handledning som ska ges arbetstagare och om skriftliga instruktioner samt om de yrken och uppgifter där det krävs särskild behörighet och om hur denna behörighet ska påvisas. Som bevis på behörighet godkänns även en examen som avlagts utomlands eller ett intyg eller något annat dokument över utbildning i enlighet med vad som bestäms i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1093/2007) eller i internationella avtal som är bindande för Finland.

Föreslagen lydelse

14 §

Undervisning och handledning för arbetstagarna

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om den undervisning och handledning som ska ges arbetstagare, *skriftliga instruktioner samt arbetsuppgifter för vilka det krävs skriftligt tillstånd av arbetsgivaren eller särskilt kunnande.*

14 a §

Yrkeskompetenskrav och erkännande av yrkeskompetens för vissa uppgifter

Yrkeskompetenskrav för uppgiften som förare av mobilkranar, lastkranar och tornkranar är en eller flera lämpliga delar av en yrkesinriktad examen inom något lämpligt teknikområde, när kranens tekniska egenskaper eller användningsändamål förutsätter det. Regionförvaltningsverket kan av särskilda skäl på ansökan bevilja tillstånd att på arbetsplatsen i fråga som förare av en kran anlita en arbetstagare som inte har ovan

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

avsedd kompetens, om denne har för uppgiften på något annat sätt visad förmåga och skicklighet och arbetstagarnas säkerhet är garanterad.

Yrkeskompetenskrav för uppgiften som förare av hamnkranar och däcksmaskiner är en eller flera lämpliga delar av en yrkesinriktad examen inom någon lämplig servicebransch.

Yrkeskompetenskrav för uppgiften som dykare som utför byggnadsarbeten är ett lämpligt kompetensområde inom en yrkesinriktad examen inom något lämpligt teknikområde eller en eller flera lämpliga delar därav.

De examensfordringar som avses i 1–3 mom. uppfylls också av en person som har ett beslut enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015) om behörighet som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer och som förvärvats i någon annan stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Beslut om den behörighet som bevis på formella kvalifikationer medför fattas av regionförvaltningsverket med iakttagande av bestämmelserna i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Närmare bestämmelser om de tekniska egenskaperna hos och användningsändamålet för maskiner, arbetsredskap och andra tekniska anordningar som kräver yrkeskompetens av förare får utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om lämplig yrkesexamen inom teknikbranschen och servicebranschen samt lämpliga kompetensområden inom examen och lämpliga examensdelar får utfärdas genom förordning av statsrådet.

52 §

Skuldigheter på gemensamma byggarbetsplatser

På en gemensam byggarbetsplats ska den arbetsgivare som är huvudentreprenör eller, om någon sådan inte finns, den byggherre eller någon annan person som leder eller övervakar byggprojektet svara för att de

52 §

Skuldigheter på gemensamma byggarbetsplatser

På en gemensam byggarbetsplats ska den arbetsgivare som är huvudentreprenör eller, om någon sådan inte finns, den byggherre eller någon annan person som leder eller övervakar byggprojektet svara för att de

Gällande lydelse

skyldigheter som avses i 51 § fullgörs samt att arbetet inte medför fara för dem som arbetar på arbetsplatsen eller för andra personer som berörs av arbetet.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om de skyldigheter som byggherren, huvudentreprenören eller en annan huvudsaklig genomförare av byggprojektet har på en gemensam byggarbetsplats och om fördelningen av dessa skyldigheter.

57 §

Projekterares skyldigheter

Föreslagen lydelse

skyldigheter som avses i 51 § fullgörs samt att arbetet inte medför fara för dem som arbetar på arbetsplatsen eller för andra personer som berörs av arbetet.

Byggherren ska för en gemensam byggarbetsplats utse en kompetent säkerhetskoordinator för planering och genomförande av säkerhet och hälsa med beaktande av byggprojektets art och kravnivå.

Närmare bestämmelser om de skyldigheter som byggherren, huvudentreprenören eller en annan huvudsaklig genomförare av byggprojektet har på en gemensam byggarbetsplats och om fördelningen av dessa skyldigheter samt om en säkerhetskoordinators uppgifter och kompetens får utfärdas genom förordning av statsrådet.

57 §

Projekterares skyldigheter

Närmare bestämmelser om uppgörande av en plan som gäller en konstruktion i arbetsmiljön, en arbetslokal, en arbets- eller produktionsmetod, en maskin, ett arbetsredskap eller någon annan anordning får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

En person som har den yrkeskompetens som krävs för uppgiften enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag är behörig för den uppgift som avses i 14 a § 1–3 mom.